

УДК 336.226

Г.В. Кіш, к.е.н., доц. кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства Ужгородського національного університету

Г.С. Нагорняк

Ужгородський національний університет, Україна

МОЖЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЗРОСТАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ВІТЧИЗНЯНОГО ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ СКЛАДНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

G.V. Kish, Ph.D., Assoc. prof. of Department of Tourist Infrastructure and Hotel and Restaurant Management of Uzhhorod National University

H.S. Nahorniak

POSSIBILITIES OF ESTABLISHMENT AND GROWTH OF DOMESTIC HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS ENTERPRISES IN CONDITIONS OF COMPLEX SOCIO-ECONOMIC PEOPLE

Готельно-ресторанний бізнес є сферою діяльності, дуже чутливою до змін економічного клімату навіть за відносно стабільної економіки, а у випадку виникнення кризи він зазнає значних втрат. За статистичними даними, готельно-ресторанне господарство України перебуває у кризі, що відбивається на негативній динаміці показників його функціонування. На початку 90-х рр. XX ст. готельно-ресторанний бізнес в Україні став активно розвиватися, про що у докризовий період свідчили стійкі тенденції зростання числа підприємств як ресторанного, так і готельного бізнесу, збільшення обсягу грошових надходжень від підприємств цієї галузі. До половини 2008 р. суттєво зростав ринок громадського харчування, що було пов'язане з привабливістю даного ринку в умовах економічного зростання країни та добробуту населення, а також з можливостями отримання стабільного прибутку протягом всього часу існування підприємства ресторанного бізнесу при його грамотному управлінні. На даний час сучасна індустрія гостинності – це окрема незалежна галузь економіки, що поєднує групи підприємств, діяльність яких зосереджена на задоволенні потреб відпочинку та розваг [2].

Готелі та ресторани розглядаються, як установи комерційної гостинності, що відіграють важливу роль у багатьох економіках і суспільствах, у яких вони функціонують. Розвиток готельно-ресторанної справи йшов за розвитком засобів транспорту. Постоялі двори й інші заклади схожого типу розташовувалися уздовж доріг і в кінцевих пунктах призначення, обслуговуючи транзитне та кінцеве сполучення. Стрімке поширення у XIX ст. залізниць визначило появу залізничних готелів [1].

У даний час розвиток світової готельної індустрії знаходиться під впливом різних факторів, що визначають напрямки трансформації систем управління. Поширення COVID-19 і масштабні обмеження на поїздки продовжують завдавати шкоди світовій індустрії туризму та гостинності, що, в першу чергу, негативно позначається на скороченні робочих місць. У різних країнах сектор подорожей і туризму знаходиться на межі беззбитковості. Готелі особливо схильні до скорочення обсягів діяльності поряд з уповільненням економічної активності та спаду кількості подорожей. Оскільки заходи у всьому світі продовжують скасовувати або відкладати, а рівень заповнюваності готелів різко падає, пандемія COVID-19 уже завдала серйозного удару по готелях у кожному куточку світу.

Готельна індустрія сприйнятлива до погроз, створюваних несподіваними катастрофами, такими, як епідемії, стихійні лиха та терористичні атаки. Різні типи катастроф призводять до різних галузевих наслідків і спонукають готельєрів вживати заходів для вирішення різних проблем, викликаних кризами. Таким чином, готельєрам вкрай важливо врахувати зміни споживчого попиту після несподіваної пандемії COVID-19 і відновити довіру мандрівників. Грунтуючись на наслідках великомасштабних криз громадської охорони здоров'я і сучасних тенденціях в готельній індустрії, визначено

конкретні області, що дозволяють вченим та практикам орієнтуватися в готельному маркетингу й управлінні після пандемії COVID-19. По-перше, готельні оператори починають приділяти більш пильну увагу потенційним перевагам штучного інтелекту і його додаткам в практиці управління готелями. По-друге, гігієна і чистота мають важливе значення для успішної роботи готелів. При прогнозуванні відновлення готельної індустрії після COVID-19 гігієна й чистота повинні бути в центрі уваги, з огляду на серйозні наслідки цієї пандемії та більш високі очікування гостей готелю щодо безпеки під час подорожей.

Необхідно також враховувати зростаючу цифровізацію економіки та соціуму, вплив інформаційних технологій на оптимізацію бізнес-процесів. Здійснюється пошук і формування ефективних інструментів та механізмів менеджменту, що визначають тривалість перебування суб'єкта готельного бізнесу на регіональному або національному ринку. Розвиток управління підприємствами готельного бізнесу пов'язане з формуванням уявлень про механізми реалізації управлінських рішень, підвищенням їх ефективності як форми втілення результатів фінансово-господарської діяльності [3].

Також необхідною умовою реалізації соціальних й економічних функцій ресторанного бізнесу виступає вдосконалення державного регулювання підприємницької діяльності у даній сфері на основі нівелювання існуючих обмежень, за допомогою формування ефективної системи відбору об'єктів державного сприяння, розвитку відповідних елементів фінансової та соціальної інфраструктури, включення ресторанного бізнесу в єдину систему нормативно-правового регулювання благодійної діяльності. Також необхідне застосування нових форм організації ресторанної діяльності, підвищення економічної активності підприємницьких структур, що дозволить не лише зберегти високі темпи розвитку ресторанного бізнесу, а й сприятиме підвищенню якості послуг, що надаються, розвитку міжгалузевих зв'язків і господарських відносин.

У системі підприємств індустрії гостинності України в умовах світової фінансової кризи, пандемії COVID-19 необхідно провести комплекс заходів. Зокрема, це: оптимізація структури галузі гостинності; створення технопарків у відповідних дестинаціях; створення ланцюгових виробничих систем; проведення сегментації кластеру індустрії гостинності; інші форми фінансування підприємств індустрії гостинності через внутрішні ресурсні джерела даних дестинацій та ОТГ, системи кредитування, випуск цінних паперів як на державному, так і регіональному рівнях.

Література:

1. Богашко О. Л. Менеджмент туристичної індустрії як базис створення інноваційного конкурентоспроможного турпродукту. Інноваційний розвиток економіки: проблеми та перспективи. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції 29 вересня 2016 року. Умань: ВПЦ "Візаві". 2016. С. 113–116.
2. Бойченко Олена. Головні зміни: управління персоналом у світі коронакризи. URL: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/trendi-upravlinnya-personalom-v-koronakrizu-doslidzhennya-deloitte-ostanni-novini-50109720.html>.
3. Коваленко Н. О. Інноваційні напрямки розвитку індустрії гостинності в Україні. Європейські перспективи. 2015. № 7. С. 174. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/2399>